

HAVARIJNÉ OPATRENIA PREDPOKLADANÉ NA VAROVANIE, OCHRANU A POMOC VEREJNOSTI V PRÍPADE RÁDIOLOGICKÝCH HAVARIJNÝCH SITUÁCIÍ

Ochrana pred žiarením sa zaoberá ochranou jednotlivcov ich potomstva a celého ľudstva. Hlavným cieľom je regulovať ožiarenia pre vylúčenie možnosti vzniku deterministického poškodenia zdravia a minimalizovanie stochastických účinkov ionizujúceho žiarenia na zdravie pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, alebo vykonávajúcich činnosti vedúce k ožiareniu, ako aj obyvateľstva v dôsledku lekárskejších expozícií a expozícií prírodnými zdrojmi žiarenia. Preto je znalosť biologických účinkov ionizujúceho žiarenia veľmi dôležitá pre stanovenie princípov a kritérií radiačnej ochrany, z ktorých sa odvodzuje systém limitovania dávok. Každé vykonávanie činnosti spôsobujúcej ožiarenie osôb musí byť zdôvodnené prínosom tejto činnosti pre spoločnosť pri uvážení ujmy z ožiarenia.

Varovanie a vyrozumienie

Varovanie obyvateľstva a vyrozumienie osôb je súhrn technických a organizačných opatrení na bezprostredné a včasné informovanie obyvateľov, zamestnancov jadrových zariadení, dodávateľských spoločností, štátnych a súkromných organizácií a vybraných osôb v oblasti ohrozenia, o mimoriadnej udalosti v jadrovom zariadení spojenej s únikom alebo s hrozbou úniku rádioaktívnych látok do životného prostredia. Systémy varovania a vyrozumienia boli vybudované na filozofii vzájomnej nezávislosti a vzájomne sa dopĺňajú.

Technické prostriedky varovania obyvateľstva v oblasti ohrozenia sú elektronické sirény, systém hromadného diaľkového ovládania (ďalej len HDO), systém prijímačov signálov HDO HERKUL-S na spúšťanie sirén.

Technické prostriedky vyrozumienia obyvateľstva v oblasti ohrozenia:

- Slovenský rozhlas

- Slovenská televízia
- obecné (mestské) rozhlas (ich využitie zabezpečuje samospráva)
- podnikové (závodné) rozhlas (ich využitie zabezpečujú jednotlivé organizácie)

System HADOS slúži na vyzrozumenie vybraných právnických osôb a jednotlivcov, orgánov štátnej správy, samosprávy, Ozbrojených síl SR, civilnej ochrany obyvateľstva a policajných zložiek. Reťazec vyzrozumenia začína u zmenového inžiniera (ZI), ktorý dáva príkaz na aktiváciu systému. Aktivácia v prípade dohodnutej vysielacej tabuľky je zabezpečená automaticky pri zhode reálneho času a termínu v tabuľke. Signál z vysielacej aparatúry sa prostredníctvom vysieláčov dostáva cez energetické k prijímačom HADOS.

Tabuľka 8 Plánované opatrenia na ochranu obyvateľstva

Obdobie (fáza)	Opatrenie v nadväznosti na časový priebeh nehody alebo havárie JZ
Obdobie ohrozenia	vyrozumenie osôb činných pri riešení nehôd alebo havárií a príprava varovania obyvateľstva
	príprava na prípadné uskutočnenie neodkladných opatrení v skorej fáze v oblasti ohrozenia
	informovanie obyvateľstva o opatreniach v období ohrozenia
Skorá fáza (neodkladné opatrenia)	vyrozumenie osôb činných pri riešení nehôd alebo havárií a varovanie obyvateľstva
	monitorovanie radiačnej situácie
	regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov
	ukrytie
	jódová profylaxia
	evakuácia
	používanie PIO a špeciálnych PIO
	čiasočná hygienická očista osôb a vecí
zákaz spotreby nechránených potravín, vody a krmív	
Prechodná a neskorá fáza (následné opatrenia)	regulácia pohybu osôb a dopravných prostriedkov
	regulácia spotreby potravín, vody a krmív rádioaktívne kontaminovaných
	presídlenie obyvateľstva podľa vyhodnotenia aktuálnej radiačnej situácie a prognózy jej vývoja
	dezaktivácia postihnutého územia

Ochranné opatrenia sa zavádzajú vtedy, keď sa predpokladá, že u obyvateľstva budú dosiahnuté hodnoty dávkových ekvivalentov prevyšujúce stanovené akčné úrovne.

Akčné úrovne sú stanovené rozpätím hodnôt dávkových ekvivalentov. Pri prekročení horných medzí rozpätia akčnej úrovne je vykonanie príslušných opatrení **nevyhnutné**. Pri dosiahnutí dolných hraníc rozpätia akčných úrovní sa zvažuje realizácia opatrení vzhľadom na rozsah, nákladnosť a ich škodlivé dôsledky.